

POSTANOWIENIE

23 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Maciej Kowalski

na posiedzeniu niejawnym 23 grudnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa N. K.
przeciwko A. R.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej N. K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 3 marca 2023 r., V ACa 502/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powódki N. K. na rzecz pozwanej A. R. 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

(a.z.)

UZASADNIENIE

W skardze kasacyjnej wywiedzionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 3 marca 2023 r. powódka N. K. wniosła o przyjęcie skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Powódka podniosła, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ w sprawie nastąpiło oczywiste naruszenie art. 5 k.c. widoczne na pierwszy „rzut oka”. Zdaniem skarżącej polegało ono na zastosowaniu tego

przepisu pomimo braku zaistnienia przesłanek wynikających z całokształtu sprawy oraz na pozbawieniu powódki możliwości dochodzenia swoich praw podmiotowych tj. roszczenia o zapłatę. Doprowadziło to z kolei do naruszenia zasady państwa prawnego wyrażonego w art. 2 Konstytucji, którego elementem jest ochrona zaufania obywateli do państwa. Dodatkowo powódka wskazała, że zastosowanie art. 5. k.c. burzy gwarantowane na podstawie art. 45 ust. 1 Konstytucji prawo do sądu.

Pozwana A. R. w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia (środek prawny), nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. np. postanowienia SN: z 22 marca 2007 r., III CZ 16/07; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 7 lipca 2022 r., I CSK 2151/22; z 28 września 2023 r. I CSK 6680/22, i z 12 stycznia 2024 r., I CSK 2817/23).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. „przedsądu” ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. np. postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba

wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez prawidłowe powołanie i wyczerpujące uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które - zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, podzielanym przez doktrynę, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka będzie miała miejsce tylko wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły zarzucane uchybienia, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka prawnego. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec od razu - bez potrzeby głębszej analizy czy przeprowadzenia wnikliwych badań lub dociekań. Innymi słowy, podnoszone uchybienia muszą mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka - już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (zob. m.in. postanowienia SN: z 27 kwietnia 2006 r., I CZ 15/06; z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09; z 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18; z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, z 28 stycznia 2022 r., I CSK 584/22; z 7 czerwca 2023 r., I CSK 742/23; z 20 października 2023 r., I CSK 1673/23).

Podkreślenia wymaga, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. obejmuje jedynie uchybienia przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym, które polegają w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną

w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym.

Powódka nie przedstawiła przekonujących od razu, widocznych *prima facie*, twierdzeń wykazujących racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu.

Argumenty skarżącej stanowią w istocie polemikę ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji i ograniczają się do ogólnikowego stwierdzenia, że doszło do rażącego naruszenia art. 5 k.c. przez jego zastosowanie mimo niewystąpienia przesłanek wynikających z całokształtu sprawy. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wyjaśnia także jakie okoliczności związane z zarzucanym naruszeniem art. 5 k.c. sprawiły, że doszło do pozbawienia powódki możliwości dochodzenia swoich praw oraz do naruszenia – gwarantowanych w Konstytucji - prawa do sądu i zasady demokratycznego państwa prawnego.

Jak wyjaśnił już Sąd Najwyższy problem zastosowania art. 5 k.c. w konkretnej sprawie wymaga od sądu oceny całokształtu okoliczności. Sąd musi dokonywać tej oceny w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym. Zatem zastosowanie art. 5 k.c. pozostaje domeną sądów *meriti* bezwzględnie wyrażającą się w analizie i ocenie okoliczności faktycznych sprawy. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym mógłby zakwestionować tak dokonaną przez sąd ocenę tylko wtedy, gdyby była ona rażąco błędna i krzywdząca (zob. np. postanowienia SN: z 21 grudnia 2023 r., I CSK 6102/22, i z 16 lipca 2024 r., I CSK 6737/22).

Sąd Apelacyjny szczegółowo uzasadnił, dlaczego w badanej sprawie zastosował art. 5 k.c. i wywody te pozostają spójne i logiczne. Sąd ten wyjaśnił, że powódka dochodziła zapłaty określonej w pozwie kwoty, w sytuacji gdy jej mąż, którego jest spadkobiercą, pozostając w pełnej świadomości tego, że w stosunku do spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu przy ul. [...] w W. toczy się postępowanie egzekucyjne zataił tę okoliczność i sprzedał pozwanej to prawo za kwotę stanowiącą równowartość 320 000 USD. W konsekwencji Sąd Apelacyjny przyjął, że domaganie się od pozwanej reszty ceny wynikającej z umowy

sprzedaży, w sytuacji gdy po zaspokojeniu wierzycieli przekazała ona pozostałe środki uzyskane ze sprzedaży prawa do lokalu przez licytację na rzecz powódki, stanowiłoby rażące pokrzywdzenie pozwanej i należy je ocenić jako sprzeczne z zasadami przyzwoitości, lojalności wobec partnera stosunku prawnego oraz uczciwości. Pozwana zawierając z mężem powódki umowę sprzedaży prawa do przedmiotowego lokalu działała bowiem w dobrej wierze, dokonała czynności sprawdzających co do stanu prawnego tego lokalu oraz jego ewentualnych obciążeń i nie sposób przyjąć, że nabyłaby spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, gdyby miała świadomość, że zostało ono zajęte przez komornika i jest przedmiotem postępowania egzekucyjnego, którego wynikiem może być utrata tego prawa. Ponadto w umowie sprzedaży pełnomocnik męża powódki oświadczył w jego imieniu, że: „przedmiotowe spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu nie jest obciążone jakimikolwiek długami ani roszczeniami osób, nie występują jakiekolwiek prawne lub faktyczne okoliczności mogące spowodować jego obciążenie lub ograniczenie, jak również nie występują ograniczenia w rozporządzeniu nim lub korzystaniu z niego.”

Wobec powyższego brak jest podstaw do przyjęcia, że zastosowanie przez Sąd *meriti* klauzuli generalnej z art. 5 k.c. było rażąco błędne i krzywdzące, tym samym, że wystąpiła przyczyna kasacyjna z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W sprawie nie zachodzi także nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(a.z.)

[a.t]